

EDİTÖRDEN

Bir Davet, Bir Eşik, Bir Söz

MİHMAN

Yakup Yıldız^{ORCID}

İnönü Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi,
Felsefe Bölümü, Malatya/ Türkiye

Sunuş

Biz mihmanı pek severiz,

Bizde mihman Ali derler

Doğan Türkođan,

Bir dergi, bazen bir kapıdır. Bazen bir eşik. Bazen de, uzun süredir konuşulamayan sözlerin yeniden dolaşıma girdiği mütevazı bir sofradır. Kapıyı açık tutmak niyetiyle yayın hayatına başlayan *Mihman*, işte tam da bu eşik çöğaltmak, sözü çöğul kılmak ve bilgiyi paylaşarak derinleştirmek için yola çıkıyor. Alevilik ve Bektaşilik irfanında mihman, eve gelen değil; hakikatin eşikinde birlikte durulan kişidir. Mihmandarlık, kapıya geleni yalnızca misafir olarak değil; sözü, hikâyesi ve sorusu olan bir özne olarak karşılayan bir anlayışın adıdır. Mihmandarlık, ev sahibinin üstünlüğünü değil; karşılaşmanın sorumluluğunu ifade eder. Bu nedenle *Mihman* dergisi, tek yönlü bir anlatının, kapalı bir bilginin ya da mutlak hakikat iddialarının değil, karşılaşmanın, çöğulluğun ve eleştirel düşüncenin tarafındadır.

İnönü Üniversitesi *Alevilik Araştırmaları Enstitüsü* tarafından yayımlanan bu dergi, Alevilik ve Bektaşilik inanç, düşünce ve kültürünü kendi iç dinamikleri, tarihsel derinliği, toplumsal bağlamı ve çağdaş sorunlarıyla birlikte ele alan; akademi ile toplumsal hafıza, metin ile yaşam, teori ile pratik arasında konuksever bir düşünce mekânı kurmayı amaçlayan uluslararası hakemli bir dergidir.

Misyonu;

Alevilik ve Bektaşilik çalışmaları, uzun süredir iki uç arasında salınmaktadır: Bir yanda indirgemeci tanımlar, sabit kimlik kalıpları ve dışarıdan kurulan söylemler, diğer yanda romantize eden, eleştiriden muaf, içe kapanık anlatılar. *Mihman*, bu iki uç arasında üçüncü bir yolu arar: Anlayan ama sorgulayan, sahiplenen ama mesafe koyabilen, içeriden konuşan ama dışarıya kapalı olmayan bir düşünme biçimini. Bu dergi, Alevilik ve Bektaşiliği “ne olduğu” kadar “nasıl yaşandığı”, “nasıl anlatıldığı” ve “nasıl dönüştüğü” sorularıyla birlikte ele alır. Çünkü inanç, yalnızca bir öğretiler bütünü değil; zamanla, mekânla ve insanla birlikte değişen canlı bir tecrübedir.

Mihman, bu bağlamda özellikle Alevilik ve Bektaşiliğin tekil ve sabit bir tanıma indirgenmesi, inanç topluluklarının kendi sesleri dışında temsil edilmesi, akademik bilginin toplumsal hafızadan

kopuk ¼retilmesi, politik, ideolojik ya da romantize edici okumaların baskınlığı, kuşaklar arası aktarımda yaşanan kırılmalar, kentleşme ve modernleşme bağlamında kimlik ve aidiyet dönüşümleri gibi sorun alanlarını görünür kılmayı hedefler. Bu problemler, savunmacı ya da normatif bir dille değil, analitik, çoğulcu ve eleştirel bir perspektifle ele alınır.

Vizyonu;

Mihman, konuşmanın değil dinlemenin, hüküm vermenin değil anlamının, tekil hakikat iddialarının değil çoğul yorumların yanında durur. Alevilik ve Bektaşiliğı indirgemeci, folklorik ya da ideolojik kalıplara sıkıştırmadan, çok disiplinli, eleştirel ve etik bir akademik zemin üzerinde ele alır; inanç pratikleri, sözlü ve yazılı gelenek, tarihsel tecrübe, felsefi arka plan ve güncel toplumsal dönüşümleri birlikte düşünmeye imkân tanıyan özgün araştırmaları destekler. *Mihman*, yalnızca bilgi üretmeyi değil; üretilen bilginin kimin adına, nasıl ve ne tür sonuçlarla üretildiğini de sorgulamayı temel bir ilke olarak benimser.

Mihman, Alevilik ve Bektaşilik çalışmalarını yerel sınırların ötesine taşıyan, uluslararası akademik literatürle diyalog kuran, disiplinler arası geçişlere açık, eleştirel düşünceyi etik sorumlulukla birlikte yürüten öncü bir referans dergi hâline gelmeyi hedefler. Uzun vadede, Alevilik ve Bektaşilik alanında yalnızca konu takip etmekle kalmayıp kavramsal çerçeve öneren, problem kuran ve tartışma başlatan bir yayın olmayı amaçlar.

Çalışma Alanı ve Yaklaşımı;

Mihman, Alevilik ve Bektaşiliğı tarihsel süreklilikler ve kırılmalar, metin–ritüel–pratik ilişkisi, inanç, kimlik ve toplumsal hafıza, felsefi, teolojik ve etik boyutlar, kentleşme ve modernleşme tecrübeleri, eğitim, aktarım ve kurumsallaşma süreçleri gibi eksenlerde ele alır. Bu alanlarda yapılan çalışmalar, tarih, sosyoloji, antropoloji, ilahiyat, felsefe, siyaset bilimi, kültürel çalışmalar ve eğitim bilimleri gibi farklı disiplinlerin katkısıyla değerlendirilir.

Mihman, ilk sayısından itibaren özgün araştırmalara, kuramsal tartışmalara, metin incelemelerine, alan araştırmalarına, eleştirel değerlendirmelere ve söyleşi metinlerine yer vermeyi amaçlar. Dergi, genç araştırmacıların sesini özellikle önemser; çünkü Alevilik ve Bektaşilik çalışmalarının geleceğı, yeni sorular sormaya cesaret eden kuşakların katkısıyla şekillenecektir. *Mihman*, Alevilik ve Bektaşiliğı tek bir disiplinin sınırları içine hapsetmez. Tarihsel belgelerle sözlü anlatıları, erkânla gündelik pratiğı, metinle bedeni, inançla siyaseti birlikte düşünmeyi teklif eder. Bu nedenle dergi; tarih, sosyoloji, antropoloji, ilahiyat, felsefe, kültürel çalışmalar ve eğitim bilimleri arasında geçişken bir alan kurar; Alevilik ve Bektaşilik geleneğı donmuş bir miras olarak değil, süregelen bir düşünme ve yaşama biçimi olarak ele alır; akademik titizliğı, etik sorumlulukla birlikte yürütmeyi ilke edinir.

Mihman, sayfalarında başlıca Alevilik ve Bektaşilik inancı, yol kavramı, erkânlar, ocak sistemi, sözlü gelenek, nefesler, menkıbeler ve nihayet din, devlet, hukuk meseleleri, eğitim politikaları ve inanç aktarımı gibi güncel tartışmalar, kamusal görünürlük ve temsil sorunları gibi temalara yer vermeyi amaçlar. Kısacası kurucu fikirler, kurucu metinler ve kurucu şahsiyetler üzerinden literatüre katkı sunmayı hedefler.

Bir Davet Olarak Son Söz

Mihman, kesin cevaplar sunmaz. Soruları açık bırakır, düşünceyi dolaşıma sokar, sözü çoğaltır. O, sofraya çağırır, sözü paylaşır, soruyu çoğaltan bir davettir. Bu davet akademisyene, araştırmacıya, genç öğrenciye, yol ehline ve merak sahibine açıktır. Bu dergiye yazı gönderen herkes, yalnızca bir metin sunmuş olmaz; ortak bir düşünme sofrasına oturmuş olur. Okur da bu sofranın pasif izleyicisi değil; düşüncenin sorumlu bir ortağıdır.

Kapı açıktır; çünkü mihmandarlık, kapıyı kapatmakla değil, eşikte birlikte durmakla anlam kazanır.

Kapı açıktır.

Eşik korunmaktadır.

Söz, paylaşılmak içindir. *Mihman*, hoş geldin demek için değil, birlikte durmak için yayımlanıyor.

Bu sayıda;

Mihman bu ilk sayısında 5 araştırma makalesi ve 1 kitap incelemesine yer vermektedir. Doğan Kaplan tarafından kaleme alınan ilk makale ‘*Yusuf Ziya Yörükân’ın Alevilik Defteri Üzerine Yeni Bulgular*’ başlığını taşımaktadır. Kaplan bu çalışmada, Yusuf Ziya Yörükân’ın Konya’daki arşivine sonradan iade edilen ve daha önce araştırmacıların kullanımına açık olmayan ona ait iki Osmanlıca defterin içeriğini incelemektedir. Söz konusu defterlerin, hem Yörükân’ın erken Cumhuriyet döneminde yürüttüğü akademik araştırmaların arka planı hakkında önemli ipuçları verdiği hem de Alevilik ve Bektaşilik kültürüne dair daha önce yayımlanmamış birincil malzeme sunduğu belirtilmektedir.

Derginin ikinci makalesi Mustafa Yunus Gümüş ve Mehmet Özger tarafından kaleme alınmıştır. ‘*Divan Şiirinde Alevi Duruş: Tevellâ ve Teberrâ*’ başlıklı bu çalışmada, Alevî-Bektaşî inanç sisteminin temel kavramları olan tevellâ ve teberrâ kavramlarının divan şiirindeki yansımaları örnek beyitler üzerinden incelenmektedir. Aleviliğin önemli düsturlarından olan tevellâ ve teberrâ kavramları divan şiirindeki farklı anlam katmanlarıyla ele alınarak Aleviliğin ehl-i beyt sevgisi üzerine temellendiği gösterilmektedir.

Abdulluttalip Arpa ve Mahbup Zeynep Ezber tarafından kaleme alınan ‘*Kutsal Metnin Toplumsal Yansımaları: Adıyaman Alevilerinde Kur’ân Tasavvuru*’ başlıklı çalışmada ise, Alevilerin Kur’an anlayışına yer verilerek, çalışmanın odak noktası olan Adıyaman Alevilerinin Kur’an tasavvuru

ve günlük hayatlarındaki yeri incelenmektedir. Kur'an-ı Kerim'in Aleviliği geleneksel bağlarından ayrı düşünmeyen tüm gruplar için temel bir referans kaynağı olduğu ve bu kaynağın yorumlanması noktasında Alevilerin kendilerine has bir metodu olduğunu savunmaktadır.

Mehmet Gür tarafından kaleme alınan ve '*Malatya Akçadağ Yöresindeki Alevi Ocakları Üzerine Bir İnceleme*' başlığını taşıyan çalışma bir saha araştırması niteliği taşımaktadır. Akçadağ yöresine göç faaliyetleri neticesinde farklı bölgelerden kimselerin geldiğini ve bu sebeple ocakların çeşitlilik gösterdiğini belirten bu çalışmada, Akçadağ yöresinde var olan Alevi ocakları tespit edilerek, bu ocakların mensupları veya talipleriyle mülakatlar yapmak suretiyle elde edilen bazı bulgular incelenmektedir.

Dergimiz Alevilik ve Bektaşilik konusunu merkeze almakla birlikte ilahiyat, edebiyat, tarih, sosyoloji, felsefe vb. gibi farklı disiplinlerden özgün akademik çalışmalara da yer vermektedir. Bu çerçevede dergide yer alan '*Dillerin Kökenine İlişkin Kelam Teorileri*' isimli çalışma Yusuf Yaran tarafından kaleme alındı. Yaran bu çalışmasında, kelimelerin bu konuyla ilgili tartışmalarda ileri sürdükleri tezler çerçevesinde dillerin kökeni problemini incelemekte; akli ve nakli delilleri detaylı bir şekilde tartışarak, en makul yaklaşım olarak dilin temel yapısının ilahi, gelişiminin ise beşerî olduğunu savunan birleştirici görüşün isabetli olduğu fikrini savunmaktadır.

Fatoş Yalçinkaya tarafından kaleme alınan kitap incelemesi ise Melih Duygulu'ya ait '*Âşık Davut Sulari Üç Telli Turna*' isimli eserini konu edinmektedir. Uzun yıllara dayanan araştırmalar neticesinde üretilen ve Davut Sulari hakkında yapılan en kapsamlı çalışmalardan biri olduğu belirtilen bu eserin Davut Sulari'nin yaşamı ve sanatsal/inançsal üretimi üzerine yapılacak çalışmalara, Alevilik inancının, halk bilimi (folklor), sosyoloji, ilahiyat, müzikoloji gibi farklı disiplin alanlarının araştırmalarına kaynak teşkil edebilecek nitelikte olduğu ifade edilmektedir.

Mihman adına, dergimizin tüm editör ve danışma kuruluna, yazarlarımıza ve sayı hakemlerine teşekkürü bir borç biliriz. Önümüzdeki sayılarda tekrar görüşmek dileğiyle...